

Retningslinjer for beregning av arbeidsgiverandel m.m. i Statens pensjonskasse

Fastsatt av Statens pensjonskasse og godkjent av Arbeids- og sosialdepartementet, sist ved brev av 22. desember 2020 med hjemmel i § 1 i forskrift 22. desember 2009 nr. 1804 om beregning av arbeidsgiverandel m.m.

§ 1. Virkeområde og retningslinjer

Formålet med retningslinjene er å beskrive hvilke forutsetninger som legges til grunn i beregningene ved opprettelse av åpningsreserve, ved premiefastsettelse, samt ved oppgjør som følge av utmelding, opphør eller lukking. Retningslinjene utfyller de enkelte paragrafer i forskrift om beregning av arbeidsgiverandel m.m. Forskriften er i retningslinjene her omtalt som forskriften.

§ 2. Definisjoner

Det er fire ulike modeller for oppfølging av Statens pensjonskasses (SPK) premiebetalende kunder:

- Premiesats uten forsikringsteknisk oppgjør
- Premiesats med forsikringsteknisk oppgjør
- Hendelsesbasert premieberegning uten forsikringsteknisk oppgjør
- Hendelsesbasert premieberegning med forsikringsteknisk oppgjør

På grunn av disse ulike modellene for premieoppfølging, er det nødvendig å gi en nærmere definisjon av noen premieelementer som inngår i den ordinære årspremien og som ikke er nærmere beskrevet i forskriften:

Reguleringspremie:

- a) Premiesats uten forsikringsteknisk oppgjør: Reguleringspremien inkluderer antatt lønns- og G-vekst for de aktive medlemmene. I siste termin foretas et forenklet etteroppgjør der antatt lønnsvekst sammenholdes med faktisk endring i lønns- og stillingsdata for de aktive medlemmene. Eventuelt avvik faktureres eller godskrives i siste termin.
- b) Premiesats med forsikringsteknisk oppgjør: Reguleringspremien inkluderer antatt lønns- og G-vekst. Det gjøres etterskuddsvis oppgjør ved avvik mellom faktisk og antatt vekst. Avviket framkommer i den årlige kontoutskriften, og hensyntas i framtidig premie gjennom tilleggspremie, jf. § 4 bokstav e.
- c) Hendelsesbasert premieberegning med forsikringsteknisk oppgjør: Reguleringspremien tas løpende i den terminvise endringspremie, når den faktiske lønns- og G-reguleringen er inntruffet.
- d) Hendelsesbasert premieberegning uten forsikringsteknisk oppgjør: Reguleringspremien inkluderer en utjevnet antatt lønns- og G-vekst for de aktive medlemmene. I siste termin foretas et forenklet etteroppgjør der beregningen som framkommer gitt en utjevnet, antatt lønnsvekst sammenholdes med den utjevnedede faktiske endringen i lønns- og stillingsdata for de aktive medlemmene. Eventuelt avvik faktureres eller godskrives i siste termin.

AFP-premie

- e) Premiesats uten forsikringsteknisk oppgjør: AFP-premien er delvis inkludert i sparepremien ved forhåndsinnbetaling som baserer seg på et antatt AFP-uttak ved **65** år. Tilsvarende gjelder at for medlemmer med særaldersgrenser (ned til 65 år) er pensjonsalderen blitt satt to år lavere enn aldersgrensen. Det gjøres ikke etterskuddsvis oppgjør ved avvik mellom faktisk og antatt AFP-uttak.
- f) Premiesats med forsikringsteknisk oppgjør: AFP-premien er delvis inkludert i sparepremien ved forhåndsinnbetaling som baserer seg på et antatt AFP-uttak ved **66** år. For medlemmer med særaldersgrenser (ned til 65 år) er pensjonsalderen blitt satt to år lavere enn aldersgrensen. Det gjøres etterskuddsvis oppgjør ved avvik mellom faktisk og antatt AFP-uttak. Avviket framkommer i den årlige kontoutskriften, og hensyntas i framtidig premie gjennom tilleggspremie, jf. § 4 bokstav e.
- g) Hendelsesbasert premieberegning med forsikringsteknisk oppgjør: Faktisk AFP-kostnad påløper terminvis i endringspremien kombinert med en avregning av allerede forhåndsbetalt AFP-premie.
- h) Hendelsesbasert premieberegning uten forsikringsteknisk oppgjør: Prognostisert AFP-kostnad påløper terminvis i endringspremien. I siste termin avregnes utjevnet AFP-kostnad med allerede innbetalt AFP-premie.

§ 3. Åpningsreserve og fiktivt fond

Følgende forutsetninger skal benyttes ved fastsettelse av åpningsreserve for virksomheter med fondsoppfølging:

- a) **Tariff.** Det benyttes K2013 som gjeldende tariff.
- b) **Beregningsrenten.** Det benyttes den til enhver tid gjeldende beregningsrente. Det innebærer at beregningsrenten er 2 prosent for påslagspensjon, betinget tjenstepensjon og ny AFP. For de øvrige ytelsene er beregningsrenten 3 prosent.
- c) **Tidligpensjon.** Finansiering av tidligpensjon (AFP, særaldersgrense og 85-årsregel) har som hovedregel skjedd gjennom forhåndsfinansiering med 66 år som pensjonsalder for medlemmer med 70 års aldersgrense. For medlemmer med særaldersgrenser (ned til 65 år) har pensjonsalderen blitt satt to år lavere enn aldersgrensen.

SPK kan med godkjennelse av departementet i enkelte tilfeller bestemme andre forsikringstekniske forutsetninger. Eksempelvis kan andre forutsetninger legges til grunn dersom virksomhetens bestand skiller seg vesentlig fra øvrig bestand med fiktivt fond.

§ 4. Premie

Ved den årlige fastsettelsen av premien skal i tillegg følgende forutsetninger legges til grunn for virksomheter som har premieoppfølging med premiesats med og uten forsikringsteknisk oppgjør:

- a) De økonomiske forutsetningene med anslag på G- og lønnsvekst, skal ta utgangspunkt i SSBs anslag. Disse publiseres i februar/mars. SPK kan i tillegg legge vekt på virksomhetenes erfaringstall slik at estimert premiesats i størst mulig grad gir virksomhetene stabil og korrekt premie.
- b) Forventet avkastning som legges til grunn ved beregning av reguleringspremien, skal være identisk med gjeldende beregningsrente, jf. § 3 bokstav b.
- c) De forsikringstekniske forutsetninger som legges til grunn skal være identiske med forutsetningene gitt i retningslinjene § 2 bokstav e og f, samt § 3 bokstav a og b.
- d) Sats for administrasjonspremie fastsettes av SPK med utgangspunkt i administrasjonsresultatet. Ved behov for justering av administrasjonssatsen, skal SPK

søke godkjenning hos departementet senest 1. januar. Nye administrasjonssatser skal være endelig godkjent senest 1. mars for anvendelse i neste års premiesatser.

- e) Kunder med forsikringsteknisk oppgjør, får beregnet en tilleggspremie som hensyntar over- eller underdekningen i ordningen ved årsslutt. SPK kan treffe avgjørelse om forlenget innbetalingsplan for tilleggspremie enn forskriften § 5 gir. I slike saker vil SPK rådføre seg med departementet.

For virksomheter som har hendelsesbasert premieberegning med forsikringsteknisk oppgjør, fastsettes ikke premie på forhånd, men følgende forutsetninger ligger til grunn:

- f) Økonomiske forutsetninger med anslag om G- og lønnsvekst er ikke hensyntatt i ordinær premie, men fremkommer i endringspremien ved den faktiske justeringen av G og lønn.
g) Forventet avkastning legges til grunn ved beregning av reguleringspremien.
h) De forsikringstekniske forutsetninger som legges til grunn, skal være identiske med forutsetningene gitt i § 2 bokstav a g, samt § 3 bokstav a og b.
i) Sats for administrasjonspremie fastsettes av SPK med utgangspunkt i administrasjonsresultatet. Ved behov for justering skal SPK søke godkjenning hos departementet senest 1. januar. Nye administrasjonssatser skal være endelig godkjent senest 1. mars for anvendelse i neste års premie.
j) Reguleringspremie for oppsatte rettigheter oppstått fra og med 1. januar 2018 faktureres årlig Tilsvarende gjelder for oppsatte rettigheter oppstått 1. januar 2020 for medlemmer født i 1963 eller senere, påslagspensjon, betinget tjenstepensjon og AFP-beholdning.

For virksomheter som har hendelsesbasert premieoppfølging uten forsikringsteknisk oppgjør, fastsettes ikke premie på forhånd, men følgende forutsetninger ligger til grunn:

- k) Økonomiske forutsetninger med anslag om G- og lønnsvekst er ikke hensyntatt i ordinær premie, men fremkommer i endringspremien ved den faktiske justeringen av G og lønn.
l) Forventet avkastning som legges til grunn ved beregning av reguleringspremien, skal være identisk med gjeldende beregningsrente, jf. § 3 bokstav b.
m) De forsikringstekniske forutsetninger som legges til grunn, skal være identiske med forutsetningene gitt i § 2 bokstav h, samt § 3 bokstav a og b.
n) Sats for administrasjonspremie fastsettes av SPK med utgangspunkt i administrasjonsresultatet. Ved behov for justering skal SPK søke godkjenning hos departementet senest 1. januar. Nye administrasjonssatser skal være endelig godkjent senest 1. mars for anvendelse i neste års premie.
o) Reguleringspremie for påslagsbeholdningen faktureres ikke.
p) Reguleringspremie for oppsatte rettigheter oppstått 1. januar 2020 for medlemmer født i 1963 eller senere faktureres ikke.

Merknad til bokstav a til e:

- Virksomheter som har vesentlig bestandsendring kan få beregnet en særskilt premiesats i løpet av året.
- Virksomheter som meldes inn i pensjonsordningen gjennom året, får beregnet en premiesats særskilt.
- Departementet orienteres ved budsjettmessige konsekvenser av premieendringer.

Merknad til bokstav b og g:

Avkastning utover beregningsrenten kommer i eget renteresultat i kontoutskriften, når forsikringsteknisk oppgjør foretas. Renteresultatet kan være både negativt og positivt, avhengig av den avkastning som faktisk er oppnådd på de fiktive fondene. Se også § 5 nedenfor.

§ 5. Kontoutskrift og årsoppgjør

De virksomheter som har premieoppfølging med oppgjør, enten med premiesats eller med hendelsesbasert premieberegning, får årlig en kontoutskrift. Virksomhetenes kontoutskrift skal inneholde opplysninger om det forsikringstekniske årsoppgjøret, slik at de ulike bevegelsene på kontoen fra inngående til utgående midler er forklart. Sentrale størrelser er innbetalte premier, utbetalte pensjoner, tildelt avkastning og tilførte/utførte reserver gjennom året. I tillegg framkommer årets risiko-, rente-, administrasjonsresultat, samt over- eller underdekning.

Risiko- og administrasjonsresultatet er beregnet felles for alle kundene med fiktivt fond. Risikoresultatet uttrykker forholdet mellom reell risiko i året forsikringsoppgjøret gjelder for, mot risikopremie som er innbetalt. Tilsvarende uttrykker administrasjonsresultatet forholdet mellom administrasjonskostnadene som er påløpt i året forsikringsoppgjøret gjelder for, mot administrasjonspremien som er innbetalt. Risikopremien er direkte gitt av de gjeldende tariffene, administrasjonspremien er gitt av satser for administrasjon. Renteresultatet for de fiktive fondene, er beregnet per virksomhet og er direkte avhengig av valgt investeringsprofil.

§ 6. Utmelding

Etter lov om Statens pensjonskasse § 5 fjerde ledd kan departementet bestemme at arbeidstakere i en virksomhet utenfor statstjenesten ikke lenger skal være medlemmer av SPK. I tillegg kan en virksomhet etter forskriften § 6 første ledd, søke utmelding fra SPK. Forskriften § 6 kommer også til anvendelse ved opphør av virksomheter.

SPK skal beregne sluttoppgjøret på følgende måte:

- Over- eller underfinansiering på utmeldingstidspunktet
 - + Tilbakeført frigjort avsetning på utmeldingstidspunktet for overgang fra aktive til oppsatte rettigheter *
 - + Tilbakeført frigjort nettoavsetning på utmeldingstidspunktet for AFP – rettigheter og rettigheter etter 85-årsregel *
 - Fradrag for andel av åpningsreservens nettoavsetning for AFP for de medlemmer som fortsatt står i ordningen på utmeldingstidspunktet
 - +/- Gevinst/tap som følge av erfaring om risiko for dødelighet/uførhet
 - +/- Gevinst/tap som følge av endrede betingelser for administrasjonsreserven**
-
- = Sum ny over- eller underfinansiering på utmeldingstidspunktet

* Det foretas ikke tilbakeføring av reserver for medlemmer med en helt eller delvis løpende pensjon.

** Administrasjonsreserven skal dekke SPK sin administrasjon av oppsatte rettighetene og utbetaling av fremtidige pensjoner. Det er et påslag på reserven, og er satt til 2 % av beregnet reserve.

Sluttoppgjørsberegningen gir en ny over- eller underfinansiering for virksomheten ved utmeldingstidspunktet. Beregningen gjøres når kontoutskriften for siste gjeldende forsikringsår er ferdigstilt. For virksomheter med fondsoppfølging skal tap/gevinst som følge av realiserte midler hensyntas i sluttoppgjøret.

Renten som benyttes i beregningen etter forskriften § 6 fjerde ledd settes til gjennomsnittlig rente (for kalenderåret) på statskasseveksler med 12 måneders løpetid, slik de publiseres av Norges Bank. SPK beregner rente for det enkelte kalenderår.

I henhold til forskriften § 6 syvende ledd, skal det ved utmelding av ordningen betales for de fremtidige pensjonsforpliktelsene knyttet til oppsatte rettigheter, påslagsbeholdningen, AFP og betinget tjenstepensjonsbeholdningen og pensjoner under utbetaling. Lov om Statens pensjonskasse § 42 gir regler for regulering av pensjoner. Som hovedregel skal kostnaden av reguleringen dekkes løpende, men reguleringskostnaden kan i særskilte tilfeller innbetales ved et engangsoppgjør. Se mer detaljerte beskrivelser nedenfor.

Løpende reguleringsansvar

Ved løpende årlig regulering beregnes reguleringsansvaret per pensjonsprodukt på følgende måte:

1. Årlig regulering lik årlig vekst i folketrygdens grunnbeløp benyttes for:
 - Pensjonsgrunnlag for oppsatte rettigheter
 - Beholdning for påslagsbeholdning, AFP og betinget tjenstepensjonsbeholdning
 - Pensjonsgrunnlag for medlemmer med utbetaling av særalderspensjon eller uførepensjon
 - Framtidig pensjonsgrunnlag for alderspensjon, for medlemmer med utbetaling av AFP
 - Uførepensjon under utbetaling
 - Etterlattepensjoner under utbetaling (fram til alder 67 år)
2. Årlig regulering lik årlig vekst i folketrygdens grunnbeløp, fratrukket en fast faktor på 0,75 prosentpoeng av det justerte beløpet benyttes for:
 - Alderspensjoner under utbetaling, inkludert særalderspensjon, spesiell førtidspensjon og AFP
 - Etterlattepensjoner under utbetaling (etter 67 år)

Ved lukking av ordninger som har aktive på avtalen ved lukketidspunktet, vil reguleringspremie for pensjonistene bli medregnet og fakturert samtidig med ordinær premie inntil avtalen ikke har flere aktive. Ordinær premie innbetales løpende gjennom året. Når den lukkede avtalen kun består av pensjonister og oppsatte medlemmer, faktureres reguleringspremien løpende. Nærmere beskrivelse av prinsippene for lukking er gitt i vedlegg 1.

Engangsoppgjør for fremtidig reguleringsansvar

I et engangsoppgjør legges de samme forutsetningene til grunn som ved løpende reguleringsansvar. I tillegg må beregningene ta hensyn til fremtidig usikkerhet knyttet til tariffer, renteforutsetninger og lignende. I beregningen av nåverdi av samlet fremtidig reguleringspremie, benyttes gjeldende parametere gitt i veiledning fra Norsk Regnskapsstiftelse.

SPK kan, dersom medlemsvirksomheten ønsker det, beslutte å gjennomføre engangsoppgjør i tilfeller der sluttoppgjør allerede er godkjent av ASD eller når pensjonsordningen i SPK er lukket og den kun innehar pensjonister og/eller oppsatte rettigheter. SPK kan gjøre denne beslutningen når engangsoppgjøret utgjør et mindre beløp. Ved større engangsoppgjør forelegger SPK nødvendige beregninger til departementet for beslutning.

§ 7. Departementets kontroll med Statens pensjonskasse

SPK vil ved forespørsel og på eget initiativ utarbeide analyser og underlag til departementet.

§ 8. Ikrafttredelse og overgangsregler

Retningslinjene gjelder fra 1. januar 2021

Innføringen av nytt regelverk for offentlig tjenstepensjon fra 1. januar 2020 og endringen av tariffen fra K2005 til K2013 fra 1. januar 2020 skal med unntak av de virksomhetene som følges opp med fiktive fond, ikke medføre engangseffekter i form av tilleggspremier og tilbakebetaling av premie.

For virksomheter med fiktive fond som får en økning i premiereserven fra 1. januar 2020, dekkes minst 20 prosent av staten, mens inntil 80 prosent dekkes av pensjonsordningens eventuelle rente- og risikooverskudd, som fremkommer i det forsikringstekniske oppgjøret som skal foreligge innen 1. juni påfølgende år. Det benyttes en lineær opptrappingsperiode på maksimalt fire år i perioden 2020–2023. I år hvor det ikke er overskudd, dekkes reservestyrkingen av staten. For virksomheter med fiktive fond som får en nedgang i premiereserven, krediteres overskytende.